

De svenska officerarna i nordamerikanska frihetskriget.

ADOLPH B. BENSON, *Sweden and the American Revolution*. New Haven 1926. En europeisk stats förhållande till den amerikanska revolutionen eller det nordamerikanska frihetskriget, som den märkliga politiska förändringen i den nya världen under 1770- och 80-talen vanligen brukar kallas i svensk historisk litteratur, kan betraktas under tvenne aspekter. Man kan fråga sig, vad den eller den staten i Europa politiskt, militärt och ekonomiskt betytt för utvecklingen av den amerikanska revolutionen, för gången av det stora kriget 1776—83, men man kan också taga upp till undersökning, vilket inflytande de idéer, som stodo bakom och som tidigt för den europeiska opinionen blevo på det intimaste förknippade med de engelska kolonisternas insurrektion och den nya stat, som framgick ur denna, ha utövat på det ena eller andra europeiska landets kulturella liv, dess litteratur och den i denna avspeglade politiska, sociala och religiösa diskussionen. Den förra utgångspunkten leder givetvis till en mera strängt politiskt-historisk studie, den senare åter till en idéhistorisk undersökning, för vilken den vid denna tid runt om i den gamla världen med växande styrka uppträdande föreställningen om Amerika som den politiska, sociala och religiösa frihetens hemvist par préférence, som föregångs- och framtidslandet, kommer att stå i centrum. Detta senare betraktelsesätt har egentligen endast för Frankrikes vidkommande blivit mera energiskt, ingående och utförligt upptaget, vilket å andra sidan är helt naturligt, då just den amerikanska revolutionen och dess idévärld spelat en mycket stor roll för den väldiga omvälvning, som fransmännen blott några få år efter den lyckliga utgången av de engelska kolonisternas revolution skulle sätta i gång, och som för eftervärlden skulle ställa denna sin föregångare starkt i skuggan¹. I det här ovan nämnda arbete om Sverige och den amerikanska revolutionen, som den svenskfödde professorn vid

¹ Jfr Bernard Fay, *L'esprit révolutionnaire en France et aux États-Unis à la fin du XVIIIe siècle*. Paris 1925.

Yaleuniversitetet Adolph B. Benson 1926 publicerat, dominerar däremot nästan helt den politiska synpunkten.

I inledningen till sitt arbete framhåller Benson, att under det att den amerikanska historieforskningen ägnat stor uppmärksamhet åt den insats, som gjorts i den stora frigörelsen av undersåtar från skilda europeiska länder, har den egentligen inte alls beaktat det bistånd, som under befrielsekriget gavs från svenskt håll. I de stora arbeten, som behandla den amerikanska statens uppkomst, framför allt då den amerikanska revolutionen och det krig, denna medförde, kan man visserligen här och var finna ett kort omnämnande av Axel von Fersen d. y., som var förste adjutant hos greve de Rochambeau, överbefälhavaren för den franska hjälparmén, eller av Curt von Stedingk, men de övriga svenska officerarna, som jämte dessa kämpade i de franska lederna mot engelsmännen, ha förblivit okända för de amerikanska historikerna. För att på denna punkt komplettera sina infödda kollegers framställningar har Benson upptagit de forskningar, vilkas resultat han framlagt i sin bok. Själva kärnan i arbetet är också — som författaren själv framhåller — det sjätte kapitlet, som innehåller »A list of Swedish officers in the French and Colonial service for American independence», vilken han velat göra så fullständig som möjligt (s. 1). Väl närmast med hänsyn till sina amerikanska läsare har Benson därtill i några kapitel, som föregå denna förteckning, behandlat en del förhållanden och personer, som stå i samband med Sveriges hållning till amerikanerna under kriget. Kapitel I är sålunda ägnat åt de svenska officerarnas motiv för deltagande i kriget, de följande två kapitlen redogöra för Sverige och den väpnade neutraliteten samt för svenska handelsförbindelser med Amerika under revolutionen, det fjärde ger en skildring av Gustaf Philip Creutz, som under revolutionen var svensk minister i Paris och som sådan visade stort intresse för amerikanernas sak. I det femte kapitlet gör författaren ett försök att fastställa den insats, som Delawaresvenskarnas ättlingar gjort i frihetskriget. Dessa kapitel bringa, med undantag för det sistnämnda, egentligen föga nytt i sak, men de ha sitt värde som en översiktlig framställning av dessa ämnen.

Att en del svenska officerare i fransk tjänst deltog på de upproriska kolonisternas sida mot England, har inte blivit alldeles förbisett av den svenska forskningen. Odhner, som sålunda har ägnat dem ett par tre sidor, uppskattar deras antal till ungefär sjuttio och namngiver tjugosex. Han avslutar sin redogörelse för deras deltagande i det nordamerikanska frihets-

kriget med följande omdöme över betydelsen av deras insats: »Sverige har alltså vid Frankrikes sida gjort en, om än anspråkslös, insats af kraft och blod i det stora krig, som befriade Amerika. Någon politisk betydelse har detta deltagande icke haft för Sverige, liksom för Frankrike. Däremot har det ingalunda varit utan betydelse för Sverige i militäriskt afseende; i detta krig utbildades en stam af skickliga officerare, hvilka sedermera förde Sveriges flottor till seger under kriget 1788—90»¹. Som man ser, tillmäter Odhner denna svenska insats i det amerikanska frihetskriget ej alltför stor betydelse för revolutionen. Ganska annorlunda blir emellertid tonen, när denna fråga behandlas av en svensk-amerikansk historiker. Amandus Johnson, den bekante författaren till det stora arbetet »The Swedish Settlements on the Delaware», har i en liten skrift, där han ger en översikt över svenska bidrag till Amerikas nationella liv, ett kapitel »Swedes in American wars», där det bl. a. heter: »No nationality can show a more brilliant or more distinguished record in the wars of America than the Swedes. Even in the early Indian wars they played a small but illustrious part. It was not until the Revolution, however, that they were sufficiently numerous to play a rather conspicuous role. In no country in Europe did the American Revolution find so great a sympathy as in Sweden, and dozens of officers offered their services. Even the famous General Sandels, whose father had been a pastor in Philadelphia, prepared to go to America, but was turned back at Paris. King Gustav III wrote as follows to a friend: »If I were not King I would proceed to America and offer my sword on behalf of the brave colonists». As a matter of fact, fourteen Swedish officers fought for American freedom in Washington's armies, and in that section of the French fleet which aided the American campaigns»². Den lätt påvisbara överdrift, som författaren här gör sig skyldig till, får naturligtvis skrivas på ett slags svensk-amerikansk patriotisms konto. Det är visserligen sant, att den amerikanska revolutionen framkallade ett oerhört intresse i Sverige och möttes av sympati från många,

¹ C. T. Odhner, Sveriges politiska historia under Gustaf III:s regering. II, s. 105. I sitt arbete »Svenska sjöhjältar» VI, s. 206—209, har Arnold Munthe i kapitlet »Svenska officerare i fransk krigstjänst» så gott som ord för ord avskrivit denna Odhners framställning. En populär skildring av dessa svenska officerares insats ger Rütger Essén i sammilverket »Svenskarna i Amerika», utgivet av Karl Hildebrand och Axel Fredholm, I, s. 167—70.

² Amandus Johnson, Swedish contributions to American national life 1638—1921, New York 1921, s. 50 f.

men denna sympati kan givetvis varken i omfattning eller betydelse mäta sig med den, som flammade upp t. ex. i Frankrike. Johnsons citat från Gustaf III är inte bara på ett betänkligt sätt förvanskad utan representerar endast konungens första, snart övergivna, välvilliga ståndpunkt till den amerikanska frågan, och de svenska officerarna, av vilka ingen tillhörde Washingtons armé utan alla de franska hjälptrupperna, gingo inte ut i kriget av entusiasm för den amerikanska friheten som t. ex. många av deras franska kolleger. De voro bestämda av ärelystnad och äventyrslust samt först som sist av rent militärt intresse. De ville skaffa sig praktisk utbildning i sitt yrke.

Tyvårr kan man också i Bensons bok spåra samma anda och inställning som hos Johnson, även om den inte hos den förre får så kraftiga former. Det är särskilt i första kapitlet om den svenska opinionen inför den amerikanska revolutionen, som författaren svävar på målet. Framställningen har här ej alltid fått den önskvärda pregnansen. Detta författarens sätt att se svenskarnas förhållande till amerikanarnas sak kan lättast exemplifieras med hans ord om Creutz: »No European took a keener interest in the American war than the Swedish minister in Paris» (s. 16). Det är visserligen sant, att den svenske ministern i Paris med allra största uppmärksamhet följde amerikanarnas krig mot England, men det har ännu inte fallit någon in att utge honom som den för denna sak mest intresserade personen i Europa. Det är också, efter vad jag kan förstå, denna inställning, som gjort Bensons behandling av Gustaf III:s förhållande till den amerikanska revolutionen grund och oklar. Det har undgått Benson, vilken djupt allvarlig angelägenhet den stora politiska omvälvningen i den nya världen i själva verket var för den svenske konungen; jag hoppas i annat sammanhang få återkomma till detta. Inte minst i fråga om de svenska officerarnas motiv för deltagandet i kriget är det, som denna idealiseringsdrift inverkat ofördelaktigt på framställningen. Benson har visserligen inte kunnat undgå att lägga märke till och framhålla, att dessa motiv i viss utsträckning varit »selfish», men å andra sidan kan han inte helt låta bli att i dessa officerare se ett slags förkämpar för den amerikanska friheten. Man skulle här önskat, att författaren uttryckligen framhållit, att det, efter vad tillgängliga källor upplysa, bland dessa svenska officerare inte fanns någon, som kan sammanställas med en La Fayette och andra franska officerare, som av frihetsentusiasm gick ut i striden. Ingen av dem synes heller vid återkomsten till hemlandet liksom så många av dessa franska militärer ha tjänstgjort som förmedlare av den revolutionära andan därute.

Jag skall här påpeka ett par karaktäristiska utslag av denna Bensons inställning.

Om Pehr Ulric Lilliehorn skriver Benson: »Lilliehorn represented a real volunteer for the American Revolutionary cause, and it is reported that he served for a short time in the American army» (s. 102). Benson anför inga källor för denna som man kan visa oriktiga karaktäristik av Lilliehorn's ställning till amerikanernas sak, men jag tror mig kunna förklara, hur han letts till den, Uppgiften, att Lilliehorn tjänstgjort i den amerikanska armén, går tydligen tillbaka på en not i Odhners ovannämnda framställning, där det om Lilliehorn heter: »Denne konungens gunstling, först adjutant hos Rochambeau, synes även ha tjänstgjort i amerikanska armén, hvaröver konungen uttalade sitt missnöje i br. till L. 29 juni 1783. Ups. B.»¹. Emellertid måste Odhner ha missuppfattat detta brev, vari Gustaf III lugnar Lilliehorn, som i sin senaste skrivelse visat sig orolig över att han under vistelsen i Amerika ej haft någon underrättelse från konungen. Avbrottet i korrespondensen från konungens sida hade, som han nu utförligt utlägger i sitt brev, berott på, att han inte ville utsätta sig för risken, att man skulle kunna uppbringa och överlämna till konungen av England ett brev från honom, »adressé au camp de ses sujets Rebelles». Det är tydligen detta uttryck, som kommit Odhner att antaga, att Lilliehorn tjänstgjort i den amerikanska armén. Att denna tolkning är förhastad, torde framgå av det följande.

Det citerade brevet visar, att Gustaf förbjudit sin gunstling att under sin tjänstledighet antaga någon militär tjänst, som kunde vara till fördel för de upproriska engelska kolonisterna. Bakom detta förbud ligger Gustafs ovilja mot amerikanerna. Lilliehorn's korrespondens med konungen under hans utländska vistelse visar emellertid, att han tvenne gånger grovt brutit mot detta förbud, båda gångerna driven av samma motiv, iver att praktiskt få utöva sitt yrke. Första gången skedde det, när han utan att inhämta Gustaf III:s tillåtelse deltog i en fransk militärexpedition mot England i Kanalen. Hans dåliga samvete lyser fram av det brev av den 2 juni 1781, vari han underrättar konungen härom. Denna expedition blev dock en besvikelse för den för sitt yrke tydligen livligt intresserade svenske officeren, då det inte kom till någon sammanstötning med fienden. Lilliehorn befann sig snart åter i Paris. Det var ganska naturligt, om han i denna stad, där man i alla kretsar var starkt

¹ C. T. Odhner, a. a., II. s. 104³. Uppgiften här om månaden är felaktig, skall vara juli i st. f. juni.

inriktad på kriget i Amerika, trots sin monarks uttryckliga förbud, snart i likhet med franska och svenska kolleger skulle känna sig lockad till denna krigsskådeplats. Det dröjde inte heller länge, förrän han i början på följande år genom Creutz' bemedling hade utverkat tillstånd att få ansluta sig till en fransk truppsändning, som på våren 1782 skulle bege sig över Atlanten. Först väl på väg till Amerika underrättade Lilliehorn Gustaf III om detta sitt steg i ett längre brev, daterat den 1/4. Han medger där utan omsvep, att hans handlingssätt utan tvivel måste förefalla konungen i hög grad egendomligt; för den skull har han också dröjt med att låta honom veta sina planer, säker som han på förhand varit, att konungen ej skulle givit sin tillåtelse, om han hade anhållit därom. Han vågar vädja till konungen som den upplyste, rättvise och överseende domaren, som alltid varit som en far för honom. Han slutar med att erinra konungen om »les voeux que j'ai toujours formé de me trouver aux coups de fusil, persuadé qu'eux seuls forment les militaires». Dessa rader visa, att det är Lilliehorn's iver att få tillfälle att pröva sina krafter på slagfältet, som återigen drivit honom ut i ett militärt företag, som han på förhand vet, att Gustaf III inte skall kunna gilla. Men även denna gång skulle den stridslystne svenske officerens förväntningar svikas. Han blev visserligen på det mest förbindliga sätt mottagen av den franske överbefälhavaren, som genast utsåg honom till sin adjutant, men han fick förgäves vänta på någon aktion. I själva verket hade kriget redan sedan en god tid tillbaka avstannat på den amerikanska kontinenten. I ett brev av den 20/12 från Boston meddelar Lilliehorn Gustaf III, att de franska trupperna embarkera, och att han skall följa dem.

Det finnes ej något i denna Lilliehorn's flitiga korrespondens med konungen, vilken tydligen varit okänd för Benson, som tyder på att han tjänstgjort i den amerikanska armén. Däremot har han avlagt ett besök i Washingtons läger och därvid blivit föreställd för den berömde mannen. Han berättar därom i ett brev, avsänt från franska högkvarteret den 12/10: »J'ai été présenté à l'autre jour au General Washington à son camp à deux lieues d'ici, où d'après l'usage du pais on a bu a la santé de votre majesté, avec celles des puissances allies des etats unis.» Med sitt uttryck »au camp de ses sujets Rebelles» kan Gustaf III endast ha åsyftat det franska högkvarteret. Emellertid har tydligen Benson endast utifrån Odhners på en feltolkning vilande uppgift att Lilliehorn tjänstgjort i den amerikanska armén kommit fram till karaktäristiken av denne som »a real volunteer for the American Revolutionary cause».

G. C. von Döbeln, hjälten från Jutas, som aldrig kom till amerikanska fastlandet men deltog i en fransk expedition mot Englands välde i de ostindiska farvattnen, kallar Benson »one of the most enthusiastic supporters of the American cause» (s. 123). Ej heller för detta påstående anföres något närmare bevis. Det av E. G. von Döbeln utgivna arbetet »Anteckningar om och av general von Döbeln», den biografiska huvudkällan i detta fall, innehåller, efter vad jag kan se, ej något, som tyder på att Döbeln sökt komma med i det amerikanska kriget av andra än rent militära skäl. Svedelius, som allt sedan barn- domen varit van att betrakta detta krig som en »frihetens uppresning mot våldet», har också betecknande nog i sitt akademiska äreminne över Döbeln funnit sig uppfordrad att framhålla, att denne när han sökte sig ut i kriget, »icke var hänförd af något svärmande frihetsideal; bevekelsegrunden var helt enkelt den, att han ville förvärva erfarenhet i sitt yrke och pröva sin unga förmåga, då han begärde och erhöll två års tjänstledighet i Sverige för att gå i Frankrikes tjänst (1780)»¹. Bensons bibliografi visar, att han varken rådfrågat E. G. von Döbeln eller Svedelius.

Själva förteckningen över de svenska officerare, som på ett eller annat sätt deltagit i det nordamerikanska frihetskriget, vittnar om den entusiasm och energi, varmed Benson gått till verket. Uppgiften har inte varit lätt. De viktigaste källorna ha varit skilda officiella och andra franska förteckningar över deltagare i kriget i fransk tjänst samt Creutz' korrespondens. Uppspårandet av de svenska officerarna i de franska förteckningarna har varit desto svårare, som många av de svenska namnen i dessa rullor i hög grad förvanskats. Så uppträder, för att ta ett exempel, Carl Raab som Riaub, Rhaale, Ahaab, Haab, Raoul och Charles Rabb. Resultatet av undersökningarna har blivit en lista, som upptager namnen på 64 svenska officerare, av vilka 42 ha deltagit i striderna till lands eller sjöss i den nya världen, under det att 20 på fransk sida tjänstgjort i krigsföretag mot engelsmännen i Europa, Afrika eller Asien. Bärarna av de två återstående namnen ha ej kunnat identifieras, men om de övriga har Benson ur skilda källor, förnämligast biografiska och allmänna lexika, meddelat en del levnadsuppgifter. Tvenne, Axel von Fersen och Curt von Stedingk, ha fått var sitt kapitel.

Denna förteckning kan, som Benson själv framhåller,

¹ W. E. Svedelius, Georg Carl von Döbeln. Stockholm 1884, s. 16.

inte göra anspråk på att vara fullständig. Den kan också i inte ringa utsträckning utökas med tillhjälp av uppgifter, som härröra från en av Benson obeaktad föregångare på området, C. C. Gjörwell. I själva verket följde man i Sverige med stort intresse dessa svenska deltagare i det stora kriget, av vilka de flesta i sin tur synas ha stått i livlig kontakt med anhöriga och förmän genom flitig brevväxling¹. Gjörwell, som med stor uppmärksamhet följde konflikten mellan England och dess nordamerikanska kolonier, av vilka de senare långt ifrån hade hans sympatier, delade detta intresse för de svenska deltagarna i det stora kriget. I de av honom utgivna Uppfostrings-Sällskapets tidningar kommer detta fram t. ex. i nr 23 för år 1783, där det heter: »Uti det nu nyl. slutade kriget har det urgamla svenska mannamodet äfven haft tillfälle att visa sig, och hafva omkring 50 svenske officerare, på hvilka förteckning framdeles torde kunna meddelas, under detsamma utmärkt sig i den franska tjensten.» Den utlovade förteckningen publicerades i juni s. å. i form av ett »Bref ifrån hr ** till Kongl. Bibliothecarien C. C. Gjörwell; dat. Paris, d. 10 april 1783», vilket börjar så: »Enligt min herres åstundan meddelar jag härmedelst en förteckning på de svenske officerare, hvilka under det nyss slutna kriget tjent på fransyska flottan. Jag har sökt göra denna förteckning fullständig, och önskade blott att kunna belägga den med alla de bevis av svenska tapperheten, som vid flera tillfällen framlyst, men ock ty värr skördat så mången ädlings liv, till känbar förlust för fäderneslandet, ty svenske officerare hava under sista kriget fallit i alla 4 verldsdelarne»². Av dessa rader framgår, att det är Gjörwell, som tagit initiativet till denna i Paris utförda förteckning. Korrespondenten i Paris torde ha varit C. L. Kämpe, »tjensteman i kansliet och slutligen expeditionsskreterare, en man med litterära intressen», som det heter om honom i Elof Tegnér's uppräknings av »svenskar, som längre

¹ De mest kända av dessa korrespondenser äro Fersens brev till sin fader och Stedingks till Gustaf III och Creutz. Inte utan intresse är Lilliehorns här ovan använda brev till Gustaf III, vilka innehålla flera drag av det militära och civila livet i den nya staten. Av Lilliehorns brev från Boston ^{20/12} 1782 framgår, att han liksom flera andra franska och svenska officerare fört en journal under sin amerikavistelse. Betecknande för detta intresse för de svenska officerarna i det amerikanska kriget, vilket givetvis i sin tur står i samband med det allmänna intresset för den amerikanska revolutionen, är att Stockholms Posten ett par gånger publicerat utdrag ur brev från svenska officerare (1781 nr 299, 1782 nr 109).

² Uppfostrings-Sällskapets Tidningar, 1783, s. 361.

tid vistades i främmande länder och derifrån underhöll brefvexling med Gjørwell»¹. Själva förteckningen finnes inte kvar bland de Gjørwellska papperen, men i ett brev till Gjørwell från Paris den ²⁰/₄ 1783 skriver Kämpe: »fört. på våre sv. sjö-officerare följer härjämte»². Denna alfabetiskt ordnade förteckning, som lämnar uppgifter om officerarnas militära grad i såväl svensk som fransk tjänst, »årtalet, då fransk tjenst antogs», samt upplysningar om deras eventuella bedrifter och utmärkelser, omfattar 47 namn. Av dessa saknas följande åtta i Bensons lista:

Bergengren, Anders Georg, f. 1756, fr. tjänst 1778, d. ²⁸/₁ 1779 av en blessyr.

Brummer, kapten i arméns flotta, fr. tjänst 1782.

Cronstedt, Hans Axel, f. 1760, fr. tjänst 1782, d. 1851.

Egerström, Arvid Julius.

Gyllenskepp, David Christoffer, f. 1755, fr. tjänst 1782. D. under en sjöresa.

Jägersköld, Christer, f. 1763, fr. tjänst 1782, d. 1854.

Trolle, August af, löjtn. fr. tjänst 1782, d. mars 1783 i Cadix.

Walberg, fänrik i arméns flotta, fr. tjänst 1781.

»På våra land-officerare kan jag icke lämna någon egentlig förteckning», skriver Kämpe, men räknar emellertid upp 13 landsmän, som i Amerika eller Europa varit med i kampen mot England. Av dessa saknas i Bensons lista följande fyra officerare, vilka uppges ha deltagit belägringen av Gibraltar: »en greve Ribbing, 2:ne Hjerta, en Rosenheim», vilka jag identifierar på följande sätt:

Hierta, Karl, f. 1757, d. 1797.

Hierta Fredrik, f. 1764, d. 1827.

Ribbing, Adolf Ludvig, f. 1765, d. 1843.

Rosenheim, Adolf, f. 1758, löjtnant vid Royal Suédois 1774, gick senare i neapolitansk tjänst, där han längre fram med utmärkelse deltog i försvaret av Neapel mot de franska revolutionstrupperna.

De båda baronerna Hierta voro äldre bröder till Hans Järta. Greve Ribbing är den bekante s. k. »konungamördaren»³.

¹ Elof Tegnér, Kongl. Bibliotekets samling af svenska brevexlingar, s. 44.

² Brev från och till Gjørwell. Kungl. bibl.

³ Det finns olika uppgifter om dennes franska tjänst. E. Wallis uppger i Ny illustr. tidn. 1891, s. 54, att Ribbing vid ännu icke fyllda fjorton år som frivillig följt med greve d'Estains expedition till Nordamerika 1778. »Han hade där tillfälle att på nära håll lära känna ett folk, som gjort uppror för att skydda sin lagliga frihet», konstaterar Wallis och fortsätter: »Man kan väl antaga, att de nordamerikanska frihetsidéerna gjort ett mäktigt intryck på den unge svensken, liksom de gjorde på Lafayette och så många andra unga

Längre fram på året återkom Gjørwell till denna sak i sin tidskrift och gav då dels nya uppgifter om de förut uppräknade svenskarna, dels, efter fransk källa, en förteckning över 39 svenska officerare, som den 1 jan. 1783 samlats i Cadix, »afvaktandes Kongl. Fransyska hofvets ordres för att under greve d'Estains befäl afsegla til America, men hvilken expedition, genom den i Versailles kort efter slutne freden, icke kom att gå i verkställighet, utan dels retournerade desse officerare till sine vanlige stationer, dels äro andre af dem hemreste till Sverige»¹. För att emellertid bevara »desse värdige landsmän namn» publicerade Gjørwell en honom meddelad *État de Mrs les Officiers Suédois, qui ont fait les Sieges de Mahon & de Gibraltar, & qui se trouvoient réunis à Cadix le 1 Janvier 1783, pour être embarqués sous les ordres de Mr le Comte d'Estaing pour aller en Amerique*. Jag avtrycker här nedan denna förteckning, varvid jag i noter meddelar några biografiska uppgifter om dem, som inte äro upptagna i Bensons lista².

Du Regiment Royal Suédois:

Le baron d'Hamilton, Colonel en second, depuis 1778; il a quitté le Service de Suède³.

fransmän, hvilka samtidigt ilade till nordamerikanernes hjälp mot engelsmännen». Emellertid medger Wallis, att närmare detaljer om Ribbings vistelse i Nordamerika saknas. Detta senare förhållande synes få sin naturliga förklaring däri, att Ribbing aldrig varit över i Amerika. Elof Tegnér, som meddelat utdrag ur Ribbings efterlämnade papper, uppger i Sv. hist. tidskr. 1892, s. 53, nämligen, att denne vid tretton års ålder sändes till Berlin för att där studera vid den av Fredrik den store grundade militärakademien. Han stannade där två år, varefter han som utnämnd fänrik återvände till hemlandet. Först sjutton år gammal, alltså 1782, drog han ut för att som så många andra svenska adelsmän vinna anställning i fransk krigstjänst. Han blev anställd vid regementet Royal Hesse-Darmstadt, hade garnisonstjänst i franska städer och deltog i tvenne sjökampanjer. Till Amerika kom han aldrig. Efter krigets slut begav han sig till Paris, där han kom högt i gunst hos drottning Marie Antoinette. Till Sverige återvände han 1784. Vilken betydelse dessa år i Frankrike haft på den unge ädlingens senare utveckling kan man inte uttala sig om, då tillgängliga källor helt tiga på denna punkt.

¹ Uppfostrings-Sällskapets Tidningar, 1783 s. 482—83.

² »Den som har vid namnet ** är Rid. af både Kgl. Svenska och Fransyska Krigs-orden, då däremot en * utmärker blott den senare orden eller den pour le Merite Militaire».

³ Hamilton, John Hugo, f. 1752, överste i fr. armén 1783, i sv. armén 1794, direktör över spektaklerna och hovkapellet 1796, d. 1805.

Le Baron de Sparre **, Capitaine-Commandant: au Regiment depuis l'Enfance. Son Père Suédois en a été Lieutenant-Colonel, tué au Siège de Prague¹.

Mrs Armfelt **, Capit. Comm. a déjà fait la dernière guerre au Regiment depuis 1758.

Sköldarm **, Capit. Comm. De même².

Dahlstierna **, Capit. Comm. De même. Enseigne dans le Regiment de la Reine de Suède à Stralsund³.

Cöhler **, Capit. Comm. De même. A quitté le Service de Suède, où il étoit Lieutenant dans le Regiment de Saltza⁴.

Aminoff **, Capit. en second. De même.

Lieutenants:

Le Baron Schoultz von Ascheraden, l'ainé, Capit. dans le Regiment de Sprengporten en Suède⁵.

Mrs Gedda, Enseigne au Regiment de Fleming en Finlande. Rosenheim, Lieutenant au Regiment de la Reine-Mère.

Le Baron Schoultz von Ascheraden (Lieut. en Second) Enseigne au Regiment de la Reine à Stralsund⁶.

Sous-Lieutenants:

Le Baron Charles de Hierta, l'ainé, Lieut. au Regiment de Helsingland.

Mrs Gahn, aux Grenadiers, Lieut. au Regiment de Sawolax.

Ulfsparre, Lieut. au Regiment de Saltza.

Le Baron d'Armfelt, Lieut. d'Artillerie à Stralsund⁷.

¹ Sparre, Henning, f. 1740, d. 1816.

² Kan möjligen vara Hans Henrik Sköldarm, f. 1729, kapten i Royal-Suédois sedan 1767. Enligt Anrep avled en Julius Sköldarm, f. 1761, som var i fransk tjänst, 1782 i Havanna på Cuba. Denne har alltså tydligen deltagit i nordamerikanska frihetskriget. Emellertid kan det inte vara han, som åsyftas här, om nu Anreps uppgift om dödsåret är riktig. I Bensons lista ingår ej någon Sköldarm.

³ Dahlstierna, Alexander Maximilian, f. 1737, avsked ur sv. tjänst 1788, dödsår okänt. En broder till denne sonson till skalden Gunno Eurelius-Dahlstierna, Bernhard Reinhold D., f. 1736, hade som anställd i braunschweigisk tjänst kommit till Amerika, där han 1778 avled i Albany på grund av en blesstyr. Han deltog således i nordamerikanska frihetskriget på engelsk sida. Jfr Gustaf Elgenstierna, Den introducerade svenska adelns ättartavlor, II, s. 144.

⁴ Om denne Cöhler har jag ej kunnat finna några uppgifter.

⁵ Schultz von Ascheraden, Carl Diedric, f. 1757, överstelöjtnants avsked 1792, dödsår okänt.

⁶ Schultz von Ascheraden, Henrik Christoffer, f. 1742, d. 1788 i slaget, vid Hogland.

⁷ Armfelt, Carl, f. 1764, fr. tjänst 1780—84, generalmajors n. h. o. v., d. 1846.

Le Baron Frederic de Hierta, le cadet, aux Grenadiers, Enseigne au Regiment de Dalecarlie.

Le Baron de Cederström, n'étant pas à Mahon; dans le Corps des Drabants de Suède¹.

Total — 17 du Regiment Royal-Suédois.

Du Regiment de Bouillon.

Sous-Lieutenants:

Le Baron de Rappe, à Mahon & Gibraltar, Lieut. au Reg. de Cav. de Småland.

Le Bar. Laur. de Hierta, n'étant pas à Mahon, Enseigne au Reg. de Dalecarlie².

Mr Gyllenstorm, de même, Lieut. aux Gardes du Roy³.

Total — 3.

Du Regiment d'Hesse-Darmstadt.

Sont arrivés se joindre à l'Armée à Cadix pour passer en Amérique à la fin de 1782; mais retournés à Brest.

Sous-Lieutenants:

Le Comte de Ribbing, Lieut. aux Gardes du Roy.

Mr Stierneld, a servi dans le Corps des Drabants⁴.

Le Comte de Bohlen, Pomeranien, fils du Général⁵.

Mr Piper, a servi dans l'Artillerie.

Total 4.

De la Marine:

Qui sont venus de même à Cadix avec la Flotte destinée pour l'Amérique.

Mrs Pettersson, Lieutenant de Vaisseau

Toll **, de même

Feiff **, de même

Puke **, de même

Gyllenskepp **, de même

Feiff, de même

Brummer l'ainé *, de même

Du Bordieu, de même

Virgin, Enseigne

Le Cite de Rosen, de même

Gyllenskepp, de même

Ge. af Trolle, de même (mort à Cadix le 1 Fevrier 1783)

¹ Cederström, Sven, f. 1755, d. 1825.

² Hierta, Lars, f. 1762, generalmajor, landshövding, d. 1835.

³ Gyllenstorm, Johan Vilhelm, f. 1761, d. 1791.

⁴ Stierneld, Ulric Carl, f. 1751, d. 1816.

⁵ Bohlen, Friedrich Ludwig, f. 1760, d. 1828.

Cronstedt, de mème
 Jägerschöld, de mème
 Egerström, de mème

Total 15.

Recapitulation.

Royal-Suédois	17
Bouillon	3
Hesse-Darmstadt	4
La Marine	15

Total 39 Officiers Suédois à Cadix réunis.

Av dessa 39 officerare äro utom de redan förut omnämnda bröderna Hierta, greve Ribbing och Adolf Rosenheim tretton okända för Benson. De båda här utnyttjade förteckningarna hos Gjørwell ge sålunda utöver Bensons namnen på ytterligare 25 svenska officerare, som mer eller mindre direkt haft att göra med nordamerikanska frihetskriget, varigenom Bensons slutsiffra 64 höjes till 89.

Med tillhjälp av dessa artiklar i Uppfostrings-Sällskapets Tidningar kan man emellertid inte endast utöka Bensons lista, utan även på flera punkter komplettera de biografiska uppgifter, som den amerikanske historikern lämnat om de svenska officerarna. Detta gäller, för att ge ett exempel, fortifikationsofficeren Myrin, som med stor utmärkelse deltog i belägringen av Gibraltar. Under det att Benson, liksom Odhner, blott känner hans familjenamn och död vid Gibraltar, meddelar Gjørwell följande lilla biografi: »Hr Eric Myrin, lieut. vid Kgl. Sv. fortificationen, blev skuten d. 13 sept. 1782, på ett af de Spanska flytande batterierna, hvilka samma dag framfördes emot fästningen Gibraltar. Han var 34 år gammal och af utmärkta insikter uti fortifications-väsendet»¹. Om det angrepp med flytande batterier mot den starka engelska fästningen, under vilket Myrin ljöt döden, har Gjørwell i sin andra artikel en längre redogörelse, som grundar sig på ett brev, skrivet av kapten Erik Ludvig Armfelt, som förde befälet över batterierna, och publicerat i Åbo Tidningar för 1782, nr 46².

¹ Uppfostrings-Sällskapets Tidningar, 1783 s. 364. Denne Myrin var, i förbigående nämnt, sväger till Samuel Ödmann, vars hustru fick uppbära en pension från franska staten efter sin broder. Dessa 300 livres utgjorde ett välkommet och välbehövt tillskott till den fattige skärgårdsprästens stat. Jfr. Samuel Ödmanns Skrifter och brev, utgivna av Henning Wijkmark, II, Stockholm 1925, s. 453, 128. — Se vidare Stockholms Posten 1783 nr: 140 och 219.

² Uppfostrings-Sällskapets Tidningar 1783, s. 481.

Som avslutning på dessa anteckningar om de svenska officerarna i nordamerikanska frihetskriget erinrar jag om en liten notis, som berör några av dem. Den härrör från den framstående svenske sjöofficeren Axel Klinkowström, som under åren 1818—1820 uppehöll sig i Förenta Staterna, utsänd av svenska staten för att studera det amerikanska ångbåtsväsendet och den amerikanska flottan. Under sitt besök i republikens nya huvudstad, Washington, kom han att bo i ett pensionat, som frekventerades av kongressledamöter. Två av dessa visade den svenske officeren särskild vänskap. Båda hade under revolutionskriget för fyrtio år sedan varit intima med svenska officerare i den franska hjälparmén. Den ene, en general Storer från Newhampshire, »frågade i synnerhet efter salig Hogenhausen, baron Olof Cederström och salig amiral Nauckhoff såsom personer, med vilka han plägat ett förtroligt umgänge». Den andre, en mr Hunter från Rhode Island, talade om »salig riksmarskalcken greve Axel Fersen, med vilken han varit mycket bekant under fransyska kriget, och av vilken han ännu har brev i sitt förvar»¹.

¹ Axel Klinkowström, Bref om de Förenta Staterna. Förra delen, Stockholm 1824, s. 60.

Harald Elovson.